O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND IQTISODIYOT VA SERVIS INSTITUTI

"TASDIQLAYMAN"
Samarqand iqtisodiyot va servis instituti rektori
_____ M.E. Po'latov
"29" avgust 2024 yil

Ro'yxatga olindi
№
«29» avgust 2024 yil

AGROSANOAT MAJMUASI IQTISODIYOTI FANINING

O'QUV DASTURI

Bilim sohasi: 300 000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot

Ta'lim sohasi: 310 000 – Ijtimoiy va xulq-atvorga mansub fanlar

Ta'lim yo'nalishi: 60310100 – Iqtisodiyot (Tarmoqlar va sohalar bo'yicha)

SAMARQAND – 2024

Fan/modul kodi	O'quv yili	Semestr	ECTS – Kreditlar
INFEC206	2024-2025	6	6

Fan/modul turi	Ta'lim tili	Haftadagi dars soatlari
Tanlov	O'zbek/rus	6

	Fanning nomi	Auditoriya mashg'ulotlari (soat)	Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)
1.	Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti	90	90	180

I. FANNING MAZMUNI

2. «Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti» kursi iqtisodiyot ta'lim yo'nalishi bo'yicha o'qiyotgan talabalar uchun umumkasbiy fanlardan biri bo'lib hisoblanadi.

Kursni o'rganish jarayonida O'zbekiston Respublikasining qonunlaridan, agrar sohasini rivojlantirish bo'yicha hukumat qarorlari, me'yoriy hujjatlar va yo'riqnomalardan, shuningdek agrosanoat majmuasida bo'layotgan islohotlardan foydalanish lozim.

Kursda eng muhim o'rinni agrosanoat majmuasi faoliyatini shakllantirishga oid masalalar va bu borada amalga oshirilayotgan va oshirilishi lozim bo'lgan ish ko'lami, agrosanoat korxona va tashkilotlarida faoliyat samaradorligi, moliyaviy natijalar va daromadlarga bog'liq masalalar egallaydi.

«Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti» fani, «Iqtisodiyot nazariyasi», «Tadbirkorlik asoslari», «Milliy va jahon iqtisodiyoti», «Marketing», «Menejment», «Soliq va soliqqa tortish», «Servis tizimi faoliyati asoslari», «Korxonalar iqtisodiyoti», «Industrial va innovatsion iqtisodiyot», «Mintaqaviy iqtisodiyot» va boshqa bir qator iqtisodiy fanlar bilan uzviy bog'liq.

Ushbu kursda agrosanoat majmuasiga qarashli korxona va tashkilotlarda xo'jalik faoliyati ko'rsatkichlarini hozirgi davr talablariga mos kelgan holda tahlil qilish va rejalashtirish va ularni iqtisodiy jihatdan asoslash masalalarini, kompyuter va elektron hisoblash mashinalaridan foydalanilgan holda zaruriy ko'nikmalarni amaliy darslarda olish ta'minlanadi. Amaliy darslarda agrosanoat majmuasining shakllanishi va rivojlanishining nazariy asoslari va boshqa muhim masalalar atroflicha o'rganiladi.

Fanni o'qitishdan maqsad – talabalarda raqamli iqtisodiyot sharoitida mamlakat agrosanoat majmuasi iqtisodiyotining nazariy va amaliy masalalari to'g'risida talab qilinadigan bilim, ko'nikma va malaka shakllantirishdir.

Fanning vazifalari – talabalarni agrosanoat majmuasining mohiyati va uning tarkibi bilan tanishtirish,majmua tarmoqlarini rivojlantirish uchun zarur bilimlar bilan qurollantirish, ularda agrosanoat majmuasi tarmoqlarining iqtisodiy samaradorligini oshirish va ularni barqaror rivojlanishini ta'minlash uchun zarur zamonaviy bilim va ko'nikmalarni shakllantirish, davlatimizning agrar-iqtisodiy siyosati va uning o'ziga xos xususiyatlarini, mamlakat agrosanoat majmuasini istiqbolga rivojlantirish yo'nalishlarini belgilashda zarur qarorlar qabul qilish, iqtisodiy qonunlarning agrosanoat majmuasida amal qilish xususiyatlarini o'rgatishdan iboratdir.

Ushbu maqsadga erishish uchun fan talabalarda nazariy bilimlar, amaliy ko'nikmalar, iqtisodiy xodisa va jarayonlarga uslubiy yondashuv hamda ilmiy dunyoqarashini shakllantirish vazifalarini bajaradi.

II. ASOSIY NAZARIY QISM (MA'RUZA MASHG'ULOTLARI)

1-mavzu. "Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti" fanining predmeti, vazifalari va o'rganish usullari

«Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti» fanining predmeti. Agrosanoat muasida iqtisodiy qonunlarni amal qilishining o'ziga xos xususiyatlari. «Agrosanoat muasi iqtisodiyoti» fanining ahamiyati. Agromarketing masalalari. Agrosanoat muasining moliya-kredit masalalari. Xorijiy davlatlar agrosanoat majmuasining holati navjud ilg'or tajribalar. Fanning tarkibi. «Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti» fanining nqa iqtisodiy fanlar bilan bog'liqligi. «Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti» fanining nqa iqtisodiy fanlar o'rtasida tutgan o'rni. Iqtisodiy fanlarning bir-birini boyitib, lirib borishi. «Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti» fanining predmetini o'rganish lari. Iqtisodiy tahlil. Iqtisodiy tajriba. Qiyosiy tahlil. Statistik. Induksiya va deduksiya. xiy dialektika. Monografik tahlil. Taqqoslash usuli. Iqtisodiy matematik va boshqa lar. Fanning vazifalari. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti ma'ruzasidan kelib qan holda fanning maqsadi va vazifalari.

2-mavzu. Agrosanoat majmuasining mazmuni, mohiyati va tarkibi

Agrosanoat integratsiyasi. Agrosanoat majmuasi tushunchasi, uning mohiyati. Agrosanoat majmuasining tarkibi (tuzilmasi). Ishlab chiqarish vositalari ishlab chiqaruvchi tarmoqlar agrosanoat majmuasining birinchi sohasi. Qishloq xo'jaligi agrosanoat majmuasining markaziy bo'g'ini. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini tayyorlovchi, dastlabki va chuqur qayta ishlovchi hamda tayyor mahsulotlarni iste'molchilarga etkazib beruvchi tarmoqlar. Ishlab chiqarish va ijtimoiy infratuzilma. Agrosanoat majmuasining mamlakat iqtisodiyotida tutgan o'rni va ahamiyati. Agrosanoat majmuasini rivojlantirishning asosiy maqsadli muammolari. Agrosanoat majmuasi tarmoqlarini mutanosib rivojlantirish masalalari.

3-mavzu. Agrosanoat majmuasi tarmoqlari uchun ishlab chiqarish vositalari ishlab chiqaruvchi soha

Agrosanoat majmuasi tarmoqlari uchun ishlab chiqarish vositalari ishlab chiqaruvchi sohaning tarkibi. Qishloq xo'jaligi, oziq-ovqat va engil sanoat mashinasozligi. Mineral o'g'it va agrosanoat majmuasida ishlatiladigan kimyoviy vositalar ishlab chiqarish. Chorva mollari uchun omuxta em ishlab chiqaruvchi soha. Mikrobiologiya sanoati. Agrosanoat majmuasi uchun maxsus transport vositalari ishlab chiqaruvchi korxonalar. Irrigatsiya va melioratsiya inshootlari uchun ishlab chiqarish vositalari ishlab chiqarish. Agrosanoat majmuasining birinchi sohasining iqtisodiyotda tutgan o'rni va ahamiyati. Soha mahsulotlariga va ularning sifatiga bo'lgan talab. Sohaning asosiy vazifalari. Birinchi soha tarmoq va korxonalari iqtisodiyotining hozirgi holati. Birinchi sohaga kiruvchi tarmoqlar iqtisodiyotining samaradorligini ifodalovchi ko'rsatkichlar va ularni hisoblash usullari. Mehnat unumdorligi. Ishlab chiqarish xarajatlari. Mahsulot va xizmatlar tarnnarxi. Foyda va uni aniqlash tartibi. Rentabellik darajasi. Mavjud ishlab chiqarish potensialidan

foydalanish darajasi. Sohani rivojlantirishning zarurati. Sohani rivojlantirish borasida O'zbekiston Respublikasi hukumatining olib borayotgan siyosati.

4-mavzu. Qishloq xo'jaligini moddiy – texnika resurslari bilan ta'minlash va xizmatlar ko'rsatish sohasidagi infratuzilmalar

Infratuzilma tushunchasi, uning mohiyati. Agrosanoat majmuasining ishlab chiqarish infratuzilmasining ahamiyati va iqtisodiyotdagi o'rni. Agrosanoat majmuasi ishlab chiqarish infratuzilmasining tarkibi. Transport, yo'llar, omborxonalar, muzxonalar, texnikalarni ta'mir etuvchi, qurilish bilan shug'ullanuvchi, mineral o'g'it, kimyoviy vositalar, texnikalar, yoqilg'i-moylash materiallari va boshqalar bilan ta'minlovchi korxonalar va tashkilotlar. Ishlab chiqarishni suv ta'minoti bilan shug'ullanuvchi sohalar. Aloqa, urug'chilik va zooveterinariya xizmatlari. Agrosanoat majmuasi ishlab chiqarish infratuzilmasini tashkil etishga bo'lgan talablar va ularni joylashtirish tamoyillari. Agrosanoat majmuasi ishlab chiqarish infratuzilmasining iqtisodiy va ijtimoiy samaradorligini ifodalovchi ko'rsatkichlar va ularni hisoblash usullari. Agrosanoat majmuasi ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirish borasida davlatning olib borayotgan siyosati. Agrosanoat majmuasi ishlab chiqarish infratuzilmasini rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari.

5-mavzu. Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasi

Ijtimoiy infratuzilma tushunchasi. Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasi. Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasining mohiyati, tarkibi va asosiy funksiyalari. Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasining ahamiyati, iqtisodiyotni rivojlantirishdagi o'rni va roli. Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasini rivojlantirish yo'nalishlari. O'zbekiston Respublikasi agrasanoat majmuasida ijtimoiy infratuzilmaning rivojlanish holati.

6-mavzu.Oziq-ovqat ta'minoti va xavfsizligi

Oziq-ovqat muammosining mohiyati. Resurslar cheklanganligi sharoitida oziq-ovqat mahsulotlari etishtirish. Rivojlangan mamlakatlarda oziq-ovqat masalasi. Rivojlanayotgan davlatlarda oziq-ovqat masalasi. Dehqonchilik, chorvachilik, mikrobiologiya sanoati, suvda oziq-ovqat ishlab chiqarishni rivojlantirish masalalari. O'zbekiston Respublikasida oziq-ovqat mahsulotlari ishlab chiqarish va uni samaradorligini oshirish yo'llari. O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasida sohani rivojlantirish vazifalari.

7-mavzu. Agrosanoat majmuasining asosiy bo'g'ini sifatida qishloq xo'jaligining rivojlanish xususiyatlari

Qishloq xo'jaligi – agrosanoat majmuasining asosiy bo'g'ini va uning o'ziga xos xususiyatlari. Qishloq xo'jaligining iqtisodiyotda tutgan o'rni va ahamiyati. Qishloq xo'jaligining tarkibi. Respublikada qishloq xo'jaligi ishlab chiqarishining ixtisoslashishi va uning joylashishi. O'zbekiston Respublikasi qishloq xo'jaligining hozirgi holati, uni rivojlantirish yo'nalishlari. Qishloq xo'jaligining iqtisodiy-ijtimoiy samaradorligini ifodalovchi ko'rsatkichlar tizimi va ularni hisoblash usullari.

Qishloq xo'jaligini barqaror rivojlantirish O'zbekiston Respublikasi iqtisodiy siyosatining ustivor yo'nalishlaridan biri sifatida.

8-mavzu. Qishloq xo'jaligida yer va suv resurslaridan samarali foydalanish

Qishloq xo'jaligida erning asosiy ishlab chiqarish vositasi ekanligi. Qishloq xo'jaligida erning asosiy ishlab chiqarish vositasi sifatida o'ziga xos xususiyatlari. Yer fondining cheklanganligi va uning bir kishiga to'g'ri keladigan miqdorining tobora kamayib borishi. Yer sifati. Unumdorlikka ta'sir etuvchi omillar va uning pasayib borishga moyilligi. Er rentasi. Yer bahosi va uni aniqlash usullari. O'zbekiston Respublikasi yer fondi va unimg klassifikatsiyasi. Yer fondining foydalanuvchilar o'rtasida taqsimlanishi. Qishloq xo'jaligiga yaroqli yerlar va ularning tarkibi. Ijobiy va salbiy yer transformatsiyasi. Qishloq xo'jaligida yerdan foydalanish darajasini va samaradorligini ifodalovchi ko'rsatkichlar tizimi. Ularni aniqlash usullari. Qishloq xo'jaligida yerdan foydalanishning darajasi va samaradorligiga ta'sir etuvchi omillar. Yerdan foydalanishning darajasini va samaradorligini oshirish yo'llari. O'zbekiston Respublikasida erdan foydalanishni yaxshilashga qaratilgan huquqiy asoslar. Yer ijarasi. Yer islohotlari. Yer va suv munosabatlarini takomillashtirish. Respublika qishloq xo'jaligida suvdan foydalanish.

9-mavzu. Qishloq xo'jaligi mehnat resurslari va ulardan foydalanish

Mehnat tushunchasi, uning mohiyati. Mehnat resurslari tushunchasi. Agrosanoat majmuasida mehnat bozori. Agrosanoat majmuasida mehnat resurslari. Ularning tarkibi va sifati. Agrosanoat majmuasida mehnat resurslaridan foydalanishning o'ziga xos xususiyatlari. Mehnatning mavsumiyligi. Qishloq xo'jaligida ishsizlik, uning turlari va bandlik. Agrosanoat majmuasida mehnat resurslaridan foydalanish darajasi va samaradorligini ifodalovchi ko'rsatkichlar tizimi. Ularni hisoblash usullari. Mehnat unumdorligi tushunchasi, unig mohiyati va ahamiyati. Agrosanoat majmnasida mehnat unumdorligining hozirgi darajasi. Mehnat unumdorligi darajasiga ta'sir etuvchi omillar. Agrosanoat majmuasi sohalarining, uning tarmoqlarining o'zaro mutonosib rivojlanishi mehnatning unumdorligini darajasiga ta'sir qiluvchi omil sifatida. Mehnat resurslari migratsiyasi. Kadrlar tayyorlash va qayta tayyorlash tizimi.

10-mavzu. Qishloq xo'jaligining moddiy-texnika resurslari va ulardan foydalanish

Agrosanoat majmuasining moddiy-texnika bazasi tushunchasi, uning mohiyati va ahamiyati. Agrosanoat majmuasining moddiy-texnika bazasini tarkibi. Asosiy fondlar tushunchasi, iqtisodiy mohiyati va ularning tarkibi. Ishlab chiqarishga jalb qilingan asosiy ishlab chiqarish fondlari. Ishlab chiqarishga jalb etilmagan lekin uni tashkil etishga yordam beruvchi asosiy fondlar. Asosiy fondlarni baholash turlari va ularni aniqlash usullari. Asosiy fondlarning balans yoki to'liq boshlang'ich qiymati. Asosiy fondlarning qoldiq qiymati. Asosiy fondlarni tiklash qiymati. Asosiy fondlardan foydalanish darajasi va samaradorligini ifodalovchi ko'rsatkichlar. Ularni aniqlash usullari. Agrosanoat majmuasida asosiy fondlarning jismonan va ma'naviy eskirishi. Amortizatsiya fondi va uni hisoblash usullari. Amortizatsiya fondidan foydalanish. Asosiy fondlarni yangilash va ko'paytirish

manbalari. Asosiy fondlarning samaradorligini oshirishga ta'sir qiluvchi omillar. Asosiy fondlarning samaradorligini oshirish yo'nalishlari. Aylanma mablag'lar tushunchasi. Aylanma mablag'larning ahamiyati va tarkibi. Aylanma fondlar va ularning samaradorligini ifodalovchi ko'rsatkichlar. Muomiladagi mablag'lar. Debitor va kreditorlik qarzlar muammosi va uni kamaytirish yo'llari. Ombordagi tayyor mahsulotlar miqdori va ularni talab darajasidan oshib ketmasligini ta'minlash. Aylanma mablag'larning manbalari. Aylanma mablag'lardan foydalanish samaradorligini oshirish yo'llari.

11-mavzu. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqarish xarajatlari va mahsulot, ish va xizmatlar tannarxi

Ishlab chiqarish xarajatlari tushunchasi. Tannarx tushunchasi, uning mohiyati. Agrosanoat majmuasida tannarxning turlari. Ularning bir-biridan farqlari. Agrosanoat majmuasini mahsulotlari tannarxini hisoblash usullari. Agrosanoat majmuasida tannarx kalkulyasiyasi. Agrosanoat majmuasi tarmoqlari mahsulotlari tannarxi dinamikasi. Mahsulot tannarxiga ta'sir etuvchi omillar. Mahsuldor chorva mollari va serhosil ekin navlarini ishlab chiqarishga joriy etishning tannarxga ta'siri. Ishlab chiqarishni ratsional tashkil etish va tannarx. Ishchi, xizmatchi va xodimlarni moddiy rag'batlantirish tizimi va tannarx. Tejamkorlik va tannarx muammolari. Ishlab chiqarishni tashkil etish uchun korxonalar tashqaridan sotib olayotgan tovarlar (o'g'it, yoqilg'i-moylash materiallari, elektr energiya, suv, xizmatlar, texnika, texnologiya va h. k.) narxi va ularning o'sish dinamikasi. Tarmoqlar o'rtasidagi almashinuv balansi va uning o'zgarishi. Qishloq xo'jaligi mahsulotlari tannarxini pasaytirish yo'llari.

12-mavzu. Agrar ishlab chiqarishning iqtisodiy samaradorligi

Iqtisodiy samaradorlikning mohiyati va mezoni. Iqtisodiy samaradorlik ko'rsatkichlari va ularni aniqlash usullari. Moliyaviy barqarorlik ko'rsatkichlari. Agrar ishlab chiqarishning iqtisodiy samaradorligini oshirish imkoniyatlari. Erdan foydalanish ko'rsatkichlari. Asosiy va aylanma fondlardan foydalanish ko'rsatkichlari. CHorva mollari mahsuldorligi ko'rsatkichlari. Mehnat unumdorligi ko'rsatkichlari. Xarajatlar sarfi ko'rsatkichlari. Kapital tarkibi ko'rsatkichlari. To'lovga qobillik (likvidlik) ko'rsatkichlari. Ish faolligi ko'rsatkichlari. Rentabellik ko'rsatkichlari. Natural va qiymat ko'rsatkichlari. Kapital tarkibi ko'rsatkichlari.

13-mavzu. "Qishloq xo'jaligi marketingi" tushunchasi, uning mohiyati va rivojlanishi xususiyatlari

Marketing tushunchasi. Qishloq xo'jaligida marketingning mohiyati va rivojlanishi. Marketing harakatlarining samaradorlik ko'rsatkichlariga ta'siri. Qishloq xo'jaligida marketing funksiyalari. Qishloq xo'jaligida marketing strategiyalarini tashkil etish va tuzish. Qishloq xo'jaligi mahsulotlariga bo'lgan talabni o'rganish. Qishloq xo'jaligi mahsulotlarini sotishga tayyorlash. Qishloq xo'jaligi mahsulotlariga bo'lgan talabni o'rganish. Reklama harakatlarini tashkil etish.

14-mavzu. Agrosanoat majmuasini davlat tomonidan tartibga solish va qo'llab-quvvatlash tizimi

Davlatning iqtisodiy funksiyalari. Agrosanoat majmuasini davlat tomonidan

tartibga solish va qo'llab-quvvatlab turushning zarurati, mohiyati, tamoyillari, maqsadlari. Oziq-ovqat xavfsizligi. Davlatning qishloq xo'jaligini tartibga solish va qo'llab-quvvatlashdagi asosiy vazifalari, ularni amalga oshirish shakllari va usullari. Mamlakat eksport salohiyatini oshirish. Proteksionizm. Eksport va import kvotalari. Bojxona ta'riflari. Iqtisodiy sub'ektlarning (korxonalarning) daromadchanligini oshirishga qaratilgan tadbirlar. Agrosanoat majmuasi mahsulotlarini sotishdan tushadigan tushumlarni ko'paytirish choralari. Ishlab chiqarish kvotalari. Agrosanoat majmuasi mahsulotlarini davlat tomonidan xarid qilish. To'g'ridan-to'g'ri baho orqali beriladigan subsidiyalar. Tashqi savdoni tartibga olish choralari. Eksport subsidiyalari. Iste'mol subsidiyalari. Agrosanoat majmuasida xarajatlarni tejashga qaratilgan chora-tadbirlar. Sohani boshqarish va ishlab chiqarish tarkibini o'zgartirish siyosati. Iqtisodiy dastaklar (kreditlar, soliqlar tizimi, narxlar) va ulardan foydalanish. O'zbekiston Respublikasining agrar siyosati va uni rivojlantirish yo'nalishlari.

15-mavzu. Agrosanoat majmuasida moliya-kredit tizimining amal qilish mexanizmi

Agrosanoat majmuasi moliya-kredit tizimining mohiyati va xususiyatlari. Agrosanoat majmuasini kreditlash usullari, shakllari va ularning manbalari. Kredit kooperatsiyalari (ittifoqlari). Kredit muddatlari. Qisqa muddatli kreditlar. Uzoq muddatli kreditlari. Ipoteka krediti. Tovar krediti. Iste'mol krediti. Ishonch shartnomalari. Ijara munosabatlari. Ishlarni bajarishga buyurtmalar. Ssuda foizi. Moliyaviy lizing. Agrosanoat majmuasida ishlab chiqarishni moliyalashtirishning boshqa manbalari va ulardan samarali foydalanish.

16-mavzu. Yevropa hamjamiyatining yagona agrar siyosati

Yevropa Hamjamiyati davlatlarining yagona agrar siyosat (EHYAAS) yurgizishining zarurati. Uni vujudga kelishining qisqacha tarixi. Yevropa hamjamiyati davlatlarining yagona agrar siyosat yuritishining ahamiyati. Yevropa hamjamiyati yagona agrar siyosatida qishloq xo'jaligi mahsulotlari narxlarini va mahsulot ishlab chiqaruvchilar daromadlarini etarli bo'lishini qo'llab-quvvatlash mexanizmi. Maqsadli narxlar. Intervension narxlar. Ostona narxlari. O'zgaruvchan import tarifi va eksport subsidiyasi. Eksportni rag'batlantirish mexanizmi. EHYAASning «yashil pullari». EHYAASning boshqa dasturlari. EHYAASning umumiy tashkilotlari (boshqarish, tartibga olish organlari). Evropa parlamenti. Evropa Kengashi. Yevropa Komissiyasi. Auditorlar palatasi. Adliya palatasi. EHYAASdagi islohotlar. Marshal, Mansxolt va Mak-SHerri rejalari.

III. AMALIY MASHG'ULOTLAR BO'YICHA KO'RSATMA VA TAVSIYALAR (Seminar mashg'ulotlari)

1. "Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti" fanining predmeti, vazifalari va o'rganish usullari;
2. Agrosanoat majmuasining mazmuni, mohiyati va tarkibi;
3. Agrosanoat majmuasi tarmoqlari uchun ishlab chiqarish vositalari ishlab chiqaruvchi soha;

4. Qishloq xo'jaligini moddiy – texnika resurslari bilan ta'minlash va xizmatlar ko'rsatish sohasidagi infratuzilmalar;

5. Agrosanoat majmuasi ijtimoiy infratuzilmasi;

6. Oziq-ovqat ta'minoti va xavfsizligi;

7. Agrosanoat majmuasining asosiy bo'g'ini sifatida qishloq xo'jaligining rivojlanish xususiyatlari;

8. Qishloq xo'jaligida yer va suv resurslaridan samarali foydalanish;

9. Qishloq xo'jaligi mehnat resurslari va ulardan foydalanish;

10. Qishloq xo'jaligining moddiy-texnika resurslari va ulardan foydalanish;

11. Qishloq xo'jaligida ishlab chiqarish xarajatlari va mahsulot, ish va xizmatlar tannarxi;

12. Agrar ishlab chiqarishning iqtisodiy samaradorligi;

13. "Qishloq xo'jaligi marketingi" tushunchasi, uning mohiyati va rivojlanishi xususiyatlari;

14. Qishloq davlat tomonidan tartibga solish va qo'llab-quvvatlash;

15. Agrosanoat majmuasida moliya-kredit tizimining amal qilish mexanizmi;

16. Yevropa hamjamiyatining yagona agrar siyosati.

Amaliy mashg'ulotlar multimedia qurilmalari bilan jihozlangan auditoriyada bir akadem guruhga bir professor-o'qituvchi tomonidan o'tkazilishi lozim. Mashg'ulotlar faol va interfaol usullar yordamida o'tilishi, mos ravishda munosib pedagogic va axborot texnologiyalar qo'llanilishi maqsadga muvofiq.

IV. MUSTAQIL TA'LIM

Mustaqil ta'lim uchun tavsiya etiladigan mavzular:

1. 1. Agrosanoat majmuasi "Harakatlar strategiyasi"ning beshta ustuvor yo'nalishlari asosida rivojlanish holati.

2. O'zbekiston Respublikasida agrosanoat majmuasini rivojlantirishning istiqbollari.

3. Raqamli iqtisodiyot sharoitida agrosanoat majmuasining rivojlanish holati.

4. Qishloq xo'jaligi korxonalarida resurslardan foydalanish samaradorligi.

5. Agrosanoat majmuasi integratsiyasi.

6. Qishloq xo'jaligida ishchi kuchi bilan ta'minlanish.

7. Agrosanoat majmuasini rivojlantirishning mintaqaviy xususiyatlari.

8. Agrosanoat majmuasiga xizmat ko'rsatishni rivojlantirishning asosiy yo'nalishlari.

9. Agrosanoat majmuasini rivojlantirishda chet el tajribasi.

10. Qishloq xo'jaligi mahsulotlari eksporti.

11. Qishloq xo'jaligida mehnat resurslaridan samarali foydalanish

strategiyasi.

12. Agrosanoat majmuasida investitsiya loyihalari.

13. Agrosanoat majmuasida fan-texnika taraqqiyoti.

14. O'zbekiston Respublikasida er va suv resurslaridan samarali foydalanish.

15. Chorvachilik mahsulotlarini etishtirish va ularni eksport qilish holati.

Mustaqil o'zlashtiriladigan mavzular bo'yicha talabalar tomonidan referatlar tayyorlash va uni taqdimot qilish tavsiya etiladi.

3. **V. FAN BO'YICHA KURS ISHI (LOYIHASI)**

Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti fanidan kurs ishi rejalashtirilmagan.

4. **VI. Ta'lim natijalari/Kasbiy kompetensiyalari**

Talaba bilishi kerak:

- majmuani rivojlantirishni prognozlash va iqtisodiy tahlil qilish usullarini qo'llay olish;
- agrar sohaning o'ziga xos xususiyatlarini hisobga olish usullarini; ishlab chiqarishda mavsumiylik, tabiiy xavflarni hisobga olish;
- mavjud real raqobat muhitini tahlil qilish, raqobatbardoshlikni oshirish usul va yo'llarini tanlash;
- mamlakat agrosanoat majmuasining mohiyati, uning ahamiyati va tarkibini majmuani istiqbolga barqaror rivojlantirish strategiyasini tahlil qilish;
- iqtisodiy tahlil natijalaridan foydalanish haqida tasavvurga ega bo'lishi;
- majmua ishlab chiqarish resurslaridan samarali foydalanishning yo'llarini haqida tushunchaga ega bo'lish;
- majmua samaradorligini oshirish va takomillashtirish uslubiyotlarini to'g'risida bilimlarga ega bo'lish;
- mamlakat va mintaqaviy agrosanoat majmuasida ishlab chiqarishni joylashtirish, ixtisoslashtirishning asoslarini o'rganish;
- majmua mahsulot va xizmatlariga baholarning shakllanishi hamda istemolchilarga servis xizmat ko'rsatish strategiyalarini tahlil qilish;
- boshqaruvning zamonaviy konsepsiyasi asosida majmuani boshqaruv strategiyalarini ishlab chiqish.

4. **VI. Ta'lim texnologiyalari va metodlari:**

- esse, tezis va maqolalar yozish;
- interfaol keys-stadilar echish;
- jarayonli-yo'naltirilgan ta'lim;
- muhokama ishtirok etish;
- seminarlar (mantiqiy fikrlash, tezkor savol-javoblar);
- guruhlarda ishlash;
- mustaqil ishlarni bajarish;
- taqdimot tayyorlash;

	• turli darajadagi testlarni echish; • so'rov o'tkazish.
5.	**VII. Kreditlarni olish uchun talablar:** Fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to'la o'zlashtirish, tahlil natijalarini to'g'ri aks ettira olish, o'rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish va joriy, oraliq nazorat shakllarida berilgan vazifa va topshiriqlarni bajarish, yakuniy nazorat bo'yicha test yoki yozma ishni topshirish va eng muhimi mustaqil ish sifatida berilgan topshiriqlarni bajarish.
6.	**Asosiy adabiyotlar** 1. O. Shermatov– Agrosanoat majmuasi iqtisodiyoti – (darslik) – "Step by step print" MChJ bosmaxonasi. Andijon – 2023 – 288 b. 2. O.Murtazayev, F.Ahrorov – Qishloq xo'jaligi ishlab chiqarish iqtisodiyoti – (o'quv qo'llanma) – Samarqand: "My Edu Assist", 2020 – 529 bet. 3. Экономика сельского хозяйства: краткий курс лекций для студентов направления подготовки 38.03.01 «Экономика» / Сост. Зуева Е.И., Лиховцова Е.А. // ФГБОУ ВО Саратовский ГАУ **Qo'shimcha adabiyotlar** 4. "O'zbekiston Respublikasini yanada rivojlantirish bo'yicha Harakatlar strategiyasi" O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2017 yil 7 fevraldagi PF-4947-sonli Farmoni. 5. Popov N.A. Ekonomika selskogo xozyaystva: Uchebnik. –M.:Izd-vo "Delo I Servis", 2000-326 bet. 6.Gail L, Cramer, Clarence W. Jensen, Douglas D. Southgate. Jr. Agricultural economics and agribusiness.-New York, 2001 - 519 pages.
7.	Fan dasturi Samarqand Iqtisodiyot va servis instituti o'quv-uslubiy kengashining 2024 yil -son bayonnomasi bilan ma'qullangan.
8.	**Fan/modul uchun mas'ul:** **Artikova Sh.** – SamISI, "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti v.b., PhD
9.	**Taqrizchilar:** **N.B.Ulug'murodova** – Sharof Rashidov nomidagi SamDU "Inson resurslarini boshqarish" kafedrasi dotsenti **S.A. Isxakova** – SamISI "Raqamli iqtisodiyot" kafedrasi dotsenti, i.f.n.